

חומר עזר בעברית רבעון א' כיתות ח' - קובץ 1

חלקי הדיבור		
<p style="text-align: center;">שם תואר</p> <p style="text-align: center;">הכי שם תואר או ה שם תואר ביותר</p> <p style="text-align: center;">(הכי טוב/ חזק / יפה / מהיר / קטן / נמוך)</p>	<p style="text-align: center;">שם עצם</p> <p style="text-align: center;">הוספת כינוי שייכות = ה שם עצם שלי</p> <p style="text-align: center;">יומן (יומני), החלטה (החלטתי)</p>	
<p>מילה המתארת את תכונותיו של שם העצם.</p> <p>- שם תואר נוטה במין ובמספר בהתאמה לשם העצם</p> <p>1. תלמיד טוב./ תלמידה טובה. 2. תלמידים טובים. / תלמידות טובות.</p> <p>- לשם התואר ניתן להוסיף את "ה" הידיעה.</p> <p style="text-align: center;">דוגמה: התלמיד הטוב / הנמוך/ החכם</p> <p style="text-align: center;">ה שם עצם ה שם תואר</p> <p>מילים בעלי סופית אי ציינות ש"ת, כגון: בטחוני, כלכלי, איכותי, חברתי</p>	<p>מילה המציינת עצם כלשהו מוחשי (חי/ צומח/ דומם, כגון: כלב, עץ, שולחן) או מופשט (שאינו מוחשי, כגון: מחשבה, שמחה, הצלחה).</p> <p style="text-align: center;">הערה:</p> <p>שמות פרטיים של מקומות ואנשים, כגון: ירושלים או רבקה הם שמות עצם מיודעים. (אין צורך להוסיף להם "ה" הידיעה.)</p>	
<p style="text-align: center;">שם פועל</p> <p style="text-align: center;">אני יכול _____</p>	<p style="text-align: center;">פועל</p> <p style="text-align: center;">פ ג " ז = פעולה, גוף, זמן</p>	<p style="text-align: center;">שם פעולה (שם פעולה הוא שם עצם)</p> <p style="text-align: center;">נעזרים בשאלה: "איזו פעולה עושים?"</p> <p style="text-align: center;">פעולת ה _____</p>
<p>לשם הפועל אין גוף ואין זמן, ולכן אין הוא מוגדר כפועל.</p> <p>דוגמאות: לדבר, להצליח, להתקדם</p> <p style="text-align: center;">הערה:</p> <p>לא כל מילה הפותחת באות "ל" היא שם פועל.</p> <p>מילים כמו: למידה, לבוש, להתחלה, לשביתה, לבישה, אין שם פועל.</p>	<p>מילה המציינת פעולה בגוף מסוים ובזמן מסוים.</p> <p style="text-align: center;">טיפלתי – אני בעבר תסבירו – אתם בעתיד מתקדם – הוא/אתה/אני בהווה</p>	<p>שם עצם המציין פעולה ללא זמן וללא גוף.</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 10px 0;"> <p style="text-align: center;">הערה</p> <p>לא כל שם עצם הוא שם פעולה. למשל, המילים מחברת, בלון, חתול, דשא הן שמות עצם שאינם מציינים פעולה (ולכן הן אינן שמות פעולה)</p> </div> <p>דוגמאות לשמות פעולה:</p> <p>הסבר, טיפול, התקדמות,</p>

שמות פעולה לפי בניינים				
המשקל	שם הפעולה	שם הפועל	הפועל	הבניין
קטילה קטלה	שליטה, תפירה גנבה, שרפה	לשלט, לתפר לגנב, לשרף	שלט, תפר גנב, שרף	פעל
הקטלות נקטלות	הדלקות, הפרדות נפקדות, נכבדות	להדלק, להפרד להפקד, להצמד	נדלק, נפרד נפקד, נצמד	נפעל
קטול קטלה	רצוף, סלוק בקשה, קבלה	לרצף, לסלק לבקש, לקבל	רצף, סלק בקש, קבל	פעל
הקטלה הקטל	הרקדה, הנשמה הבדל, הספק	להרקיד, להנשים להבדיל, להספיק	הרקיד, הנשים הבדיל, הספיק	הפעיל
התקטלות	התנצלות, התחשבות	להתנצל, להתחשב	התנצל, התחשב	התפעל

דרכי היידוע של שם העצם

ניתן ליידע את שמות העצם בדרכים שונות:

1. ע"י הוספת "ה" הידיעה – השולחן, ההצלחה, הבית
2. ע"י הוספת כינוי שייכות (כינוי קניין). - מחברותיה = המחברות שלה, רצוני = הרצון שלי
3. **שם פרטי** של מקומות ואנשים, כגון: יפו, יוסי הוא מיודע ואין צורך להוסיף לו "ה" הידיעה.
4. ע"י **כינוי רומז** - ספר זה, מחברת זו, תלמידים אלה, פרחים אלו.

בצירופי סמיכות: כשהנסמך מיודע גם הסומך מיודע .

נסמך   סומך
↓   ↓

אזרחי   המדינה = האזרחים של המדינה (המילה אזרחים גם מיודעת)

סוגים שונים של צירופי מילים (צירופים שמניים)¹

ניתן לתאר שם עצם ע"י שם עצם נוסף או ע"י שם תואר

צירוף של שם עצם ותוארו שם התואר מתאר את שם העצם	צירוף סמיכות = צירוף של שני שמות עצם שם עצם מתאר את שם העצם שלפניו		
לשם תואר ניתן להוסיף את ערך היתרון הכי / ביותר כמו : הטוב ביותר, המהיר ביותר או הכי טעים, הכי נמוך	סמיכות כפולה	סמיכות פרודה	סמיכות דבוקה (רגילה)
דוגמאות לצירופי שם ותוארו תלמיד טוב, איש נמוך, דיבור מהיר, מזון טעים	(ש"ע+) כשייכות של הש"ע יומנו של המורה שריו של המלך	הש"ע של הש"ע היומן של המורה השרים של המלך	ש"ע הש"ע יומן המורה שרי המלך

אבחנה בין שם עצם ותוארו לבין צירוף סמיכות	<u>צירופים מיוחדים</u>		
"ה" הידיעה רק במילה השנייה	"ה" הידיעה בשתי המילים	<u>1. שרשרת סמיכות :</u>	
(שם עצם+ שם עצם)	(שם עצם+ שם תואר)	צירוף של שלושה או ארבעה שמות עצם החלטת שר התחבורה (החלטת השר + שר התחבורה) החלטת שרי ממשלת ישראל (החלטת השרים+ שרי הממשלה + ממשלת ישראל)	
שולחן מתכתי בדיקה:	שולחן מתכת בדיקה:	<u>2. צירוף סמיכות ושם תואר</u> החלטת השר החדש (החלטת השר+ השר החדש)	
השולחן המתכתי	שולחן המתכת	הפחתת חומרים מסוכנים (הפחתת חומרים+ חומרים מסוכנים)	
		<u>3. צירוף סמיכות מיודע ללא הידיעה</u>	
		<u>א. ע"י שם עצם פרטי</u> מדבר יהודה, ארץ ישראל, נשיא רוסיה, מלכת אנגליה	
		<u>ב. ע"י כינוי שייכות חבור בשם העצם</u> תלונות חבריך, כתמי בגדיו, שמחת ילדינו, גודל דירתך	

¹ צירוף שמני בנוי מצירופי מילים ממערכת השם: שמות עצם ו או שמות תואר.

